

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМИ ВАЗИРЛИГИ

Рўйхатга олинди

№ _____

20__ йил

**Ўзбекистон Республикаси Олий ва
ўрта махсус таълим вазирининг**

20__ йил “__” _____ даги

___ - сонли буйруғи билан

Таржима назарияси ва амалиёти (тиллар бўйича)

йўналиши бўйича олий таълим муасасалари педагог кадрларини қайта
тайёрлаш ва малакасини ошириш курсининг

ЎҚУВ ДАСТУРИ

Тошкент – 2015

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ**

**ОЛИЙ ТАЪЛИМ ТИЗИМИ ПЕДАГОГ ВА РАҲБАР КАДРЛАРИНИ
ҚАЙТА ТАЙЁРЛАШ ВА УЛАРНИНГ МАЛАКАСИНИ ОШИРИШНИ
ТАШКИЛ ЭТИШ БОШ ИЛМИЙ - МЕТОДИК МАРКАЗИ**

**ЎЗБЕКИСТОН ДАВЛАТ ЖАҲОН ТИЛЛАРИ УНИВЕРСИТЕТИ
ҲУЗУРИДАГИ ЧЕТ ТИЛЛАРИНИ ЎҚИТИШНИНГ ИННОВАЦИЈАВИЙ
МЕТОДИКАЛАРИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ РЕСПУБЛИКА ИЛМИЙ-
АМАЛИЙ МАРКАЗИ**

*Қайта тайёрлаш ва малака ошириш ўқув дастури Олий ва ўрта махсус,
касб-хунар таълими йўналишлари бўйича ўқув-услубий бирлашмалар
фаолиятини Мувофиқлаштирувчи кенгашининг
201__ йил _____ даги _____ - сонли баённомаси билан
маъқулланган.*

Тузувчилар: “Олий таълимнинг норматив ҳуқуқий асослари”
модули: с.ф.д., проф.И.Эргашев, ю.ф.н., доц. В.Топилдиев.
“Илғор таълим технологиялари ва педагогик маҳорат”
модули : п.ф.д., профессор Н.А.Муслимов, п.ф.н.
М.Т.Мирсолиева, п.ф.н. доц. М.Усманбаева, А.Исянова.
“Таълим жараёнида ахборот-коммуникация
технологияларини қўллаш” модули: ф-м.ф.н, доцент
Х.Холмедов, ф-м.ф.н, доцент Д.Иргашева,
катта ўқитувчи В. Ҳамидов.
“Амалий хорижий тил” модули: Ўзбекистондаги Британия
Кенгашининг етакчи мутахассислари, катта ўқитувчи
У.Гиясова.
“Тизимли таҳлил ва қарор қабул қилиш асослари”
модули: с.ф.д., профессор С.Жўраев, пс.ф.н. Х.М.Алимов.
Махсус фанлар бўйича: ф.ф.д., профессор Мўминов
Аманджан, ф.ф.н., доцент Тўхтасинов Илхомжон
Мадаминович

Тақризчилар: И.Сиддиқова -Ўзбекистон миллий университети профессори
ф.ф.д.

А.Ирискулов- Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари
университети қошидаги Республика тил маркази
директори профессор, ф.ф.н.

Ўқув дастури ЎзДЖТУ ҳузуридаги РИАИМ Илмий кенгашида тавсия
қилинган (20__ йил _____ ги _____ - сонли баённома).

Кириш

Дастур Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2015 йил 12 июндаги “Олий таълим муассасаларининг раҳбар ва педагог кадрларини қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш тизимини янада такомиллаштириш чоратадбирлари тўғрисида” ги ПФ-4732-сон Фармонидаги устувор йўналишлар мазмунидан келиб чиққан ҳолда тузилган бўлиб, у замонавий талаблар асосида қайта тайёрлаш ва малака ошириш жараёнларининг мазмунини такомиллаштириш ҳамда олий таълим муассасалари педагог кадрларининг касбий компетентлигини мунтазам ошириб боришни мақсад қилади.

Дастур мазмуни олий таълимнинг норматив-ҳуқуқий асослари ва қонунчилик нормалари, илғор таълим технологиялари ва педагогик маҳорат, таълим жараёнларида ахборот-коммуникация технологияларини қўллаш, амалий хорижий тил, тизимли таҳлил ва қарор қабул қилиш асослари, махсус фанлар негизида илмий ва амалий тадқиқотлар, технологик тараққиёт ва ўқув жараёнини ташкил этишнинг замонавий услублари бўйича сўнгги ютуқлар, педагогнинг касбий компетентлиги ва креативлиги, глобал Интернет тармоғи, мультимедиа тизимлари ва масофадан ўқитиш усулларини ўзлаштириш бўйича билим, кўникма ва малакаларини шакллантиришни назарда тутди.

Дастур доирасида берилаётган мавзулар таълим соҳаси бўйича педагог кадрларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш мазмуни, сифати ва уларнинг тайёргарлигига қўйиладиган умумий малака талаблари ва ўқув режалари асосида шакллантирилган бўлиб, бу орқали олий таълим муассасалари педагог кадрларининг соҳага оид замонавий таълим ва инновация технологиялари, илғор хорижий тажрибалардан самарали фойдаланиш, ахборот-коммуникация технологияларини ўқув жараёнига кенг татбиқ этиш, чет тилларини интенсив ўзлаштириш даражасини ошириш ҳисобига уларнинг касб маҳоратини, илмий фаолиятини мунтазам юксалтириш, олий таълим муассасаларида ўқув-тарбия жараёнларини ташкил этиш ва бошқаришни тизимли таҳлил қилиш, шунингдек, педагогик вазиятларда оптимал қарорлар қабул қилиш билан боғлиқ компетенцияларга эга бўлишлари таъминланади.

Қайта тайёрлаш ва малака ошириш йўналишининг ўзига хос хусусиятлари ҳамда долзарб масалаларидан келиб чиққан ҳолда дастурда тингловчиларнинг махсус фанлар доирасидаги билим, кўникма, малака ҳамда компетенцияларига қўйиладиган талаблар ўзгартирилиши мумкин.

I. Олий таълимнинг норматив ҳуқуқий асослари.

- 1.1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг асарларида жамият ривожини ва таълим–тарбия масалалари.
- 1.2. Таълим-тарбия жараёнларини ташкил этишнинг қонунчилик нормалари.

II. Илғор таълим технологиялари ва педагогик маҳорат.

- 2.1. Инновацион таълим технологиялари.
- 2.2. Педагогик компетентлик ва креативлик асослари.
- 2.3. Замонавий таълим ва инновацион технологиялар бўйича илғор хорижий тажрибалар.

III. Таълим жараёнида ахборот-коммуникация технологияларини қўллаш.

3.1. Таълимда мультимедиа тизимлари ва масофавий ўқитиш методлари.

3.2. Электрон педагогика асослари ва педагогнинг шахсий, касбий ахборот майдонини лойиҳалаш.

IV. Амалий хорижий тил.

4.1. Интеграллашган тил малакалари

4.2. Дискурс таҳлил ва таржима

V. Тизимли таҳлил ва қарор қабул қилиш асослари.

5.1. Тизимли таҳлил асослари.

5.2. Олий таълим жараёнини бошқаришда қарор қабул қилиш технологиялари.

VI. Махсус фанлар.

6.1. Таржимашуносликнинг долзарб муаммолари

6.2. Амалий таржима

6.3. Таржима ва маданият

VII. Педагогик амалиёт.

VIII. Малакавий аттестация.

Курснинг мақсади ва вазифалари:

Олий таълим муассасалари педагог кадрларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш курсининг **мақсади** педагог кадрларнинг ўқув-тарбиявий жараёнларни юксак илмий-методик даражада таъминлашлари учун зарур бўладиган касбий билим, кўникма ва малакаларларини мунтазам янгилаш, малака талаблари, ўқув режа ва дастурлари асосида уларнинг касбий компетентлиги ва педагогик маҳоратини доимий ривожланишини таъминлашдан иборат.

Курснинг **вазифаларига** қуйидагилар киради:

“Таржима назарияси ва амалиёти” (тиллар бўйича) йўналишида педагог кадрларнинг касбий билим, кўникма, малакаларини узлуксиз янгилаш ва ривожлантириш механизмларини яратиш;

замонавий талабларга мос ҳолда олий таълимнинг сифатини таъминлаш учун зарур бўлган педагогларнинг касбий компетентлик даражасини ошириш;

педагог кадрлар томонидан замонавий ахборот-коммуникация технологиялари ва хорижий тилларни самарали ўзлаштирилишини таъминлаш;

махсус фанлар соҳасидаги ўқитишнинг инновацион технологиялари ва илғор хорижий тажрибаларни ўзлаштириш;

“Таржима назарияси ва амалиёти” (тиллар бўйича) йўналишида қайта тайёрлаш ва малака ошириш жараёнларининг фан ва ишлаб чиқариш билан интеграциясини таъминлаш.

Курс якунида тингловчиларнинг билим, кўникма ва малакаларига қўйиладиган талаблар:

“Олий таълимнинг норматив ҳуқуқий асослари”, “Илғор таълим технологиялари ва педагогик маҳорат”, “Таълим жараёнида ахборот-коммуникация технологияларини қўллаш”, “Амалий хорижий тил”, “Тизимли таҳлил ва қарор қабул қилиш асослари” модуллари бўйича тингловчиларнинг билим, кўникма ва малакаларига қўйиладиган талабалар тегишли таълим соҳаси бўйича педагог кадрларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш мазмуни, сифати ва уларнинг тайёргарлиги ҳамда компетентлигига қўйиладиган умумий малака талаблари билан белгиланади.

Махсус фанлар бўйича тингловчилар қўйидаги янги билим, кўникма, малака ҳамда компетенцияларга эга бўлишлари талаб этилади:

Тингловчи:

- малака ошириш курсини тугатгач таржимонлар, оғзаки ва ёзма шаклда ўтказиладиган кема-кет таржима ва синхрон таржималарни амалга ошира олиш, таржима жараёнининг стилистик, социолингвистик, психолингвистик ва прагматик жихатларини мукамал эгаллашини таъминлаш;
- таржимонлар тайёрловчи олий таълим муассасалари олдида қўйилган стратегик мақсад ҳамда вазифалар хусусида аниқ билимларга эга бўлиш;
- таржимонларни тайёрлаш жараёнига инновацияларни татбиқ этишнинг самарали шаклларини;
- таржимон тайёрлашда қўлланиладиган ёндашувлар (коммуникатив ёндашув, ҳаракатли ўйинлар орқали ёндашув) ҳақида билимларга эга бўлиш ҳамда тил ўргатилаётган ва ўрганилаётган шароитни оптимал белгилай олиш кўникмаларини;
- таржимада турли ёшдаги сўзловчиларнинг индивидуал жихатлари, жумладан ёши, тил ўрганиш услуби ва даражаси каби ўзига хос хусусиятлари ҳақида;
- машғулотларни лойиҳалаштириш ва уларни олиб бориш маҳоратини, таржимонлик жараёнда узвийлик ва узлуксизликни таъминлашни;
- таржимонлар тайёрлашдаги илғор хорижий тажрибалар ва замонавий таълим методларини таҳлил қилиш, амалда қўллашни.
- ўқитувчи ва малака оширувчи таржимонлар билимини баҳолашнинг самарали шакл ва методларини **билиши** керак.

Тингловчи:

- қадимий таржима мактаблари ва уларнинг фан, маданиятга қўшган ҳиссаларини;
- таржима ва маданият, таржимада маданиятга оид муаммолар, таржимада сўзларнинг маданий маъноси, таржимадаги маданий мослашиш масалаларини таҳлил қилиш;

- таржима қилишнинг грамматик, лексик, фразеологик, стилистик муаммоларини қиёсий таҳлил қилиш;
- таржима қилинган матн жанрига тил воситаларини танлашнинг муҳимлигини талабаларга тушунтириш;
- таржима турлари: ёзма ва оғзаки таржима, уларнинг ўзига хосликлари, таржиманинг лингвистик ва нолингвистик аспекти, сўзма-сўз, адекват ва эркин таржимани ўз фаолиятида қўллаш;
- таржима трансформациялари, синхрон таржимада лексик бирикмаларни ишлатиш **кўникмаларига** эга бўлиши керак.

Тингловчи:

- олимлар орасидаги таржима назарияси ва тарихининг баҳсли ва зиддиятли муаммолари бўйича ўз фикр ва мулоҳазаларини баён қилиш;
- олимлардан чет тилида эркин ҳолда интервью олиш;
- аввал ўйлаб қўйилган саволлардан ташқари ҳам саволлар бериб, таржима қилиш ва турли мавзуларда суҳбатлашиш;
- таржимашуносликка бағишланган мақола ва дарслик, ва турли адабиётларни ўқиб тушуниш;
- таржима соҳасига оид муҳим ва долзарб фикрларни эркин таржима қилиш;
- таржима назарияси ва амалиёти модулларини ўқитишнинг янги методларидан фойдаланиш;
- замонавий таржимашуносликни ўқитишнинг дидактик таъминотини яратиш;
- таржима назарияси ва амалиёти йўналишининг касбий мулоқот усулларида фойдаланиш, ҳамкорлик ишларини олиб бориш;
- ўз соҳаси бўйича долзарб мавзуларда малакавий иш ёзиш ва уни талаб этилган тилда ҳимоя қилиш **малакаларига** эга бўлиши зарур.

Тингловчи:

- таржима назарияси ва амалиёти йўналиши бўйича эгалланадиган назарий ва амалий билимларни чет тилда эркин баён этиш;
- таржима назарияси ва амалиёти бўйича эгалланган билимларни амалиётда қўллаш;
- таржима назарияси ва амалиётини ўргатиш бўйича илғор хорижий тажрибаларни ўрганиш ва умумлаштириш, уларнинг ютуқларидан таълим жараёнида фойдаланиш **компетенцияларига** эга бўлиши зарур.

Курс ҳажми.

Қайта тайёрлаш ва малака ошириш курси 288 соатни ташкил этади. Ўқув юкламаси ҳафтасига 36 соат этиб белгиланган. Қайта тайёрлаш ва малака ошириш йўналиши бўйича таълим дастурларини тўлиқ ўзлаштирган ва Аттестациядан

муваффақиятли ўтган курс тингловчиларига Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2015 йил 12 июндаги ПФ-4732-сон Фармонининг 3-илоvasи билан тасдиқланган давлат намунасидаги малака аттестати берилди.

**“Таржима назарияси ва амалиёти”(тиллар бўйича) йўналиши
бўйича қайта тайёрлаш ва малака ошириш курсининг ўқув модуллари ва
уларнинг мазмуни.**

I.Олий таълимнинг норматив-ҳуқуқий асослари.

1.1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг асарларида жамият ривож ва таълим-тарбия масалалари.

Инсон онг ва тафаккурининг янгилиниши жамият ривожланишининг муҳим омили сифатида. Глобаллашув ва ижтимоий-маънавий ҳаётдаги ўзгаришлар тенденцияси ва истиқболлари.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Озод ва обод Ватан эркин ва фаровон ҳаёт - пировард мақсадимиз”, “Юксак маънавият – енгилмас куч, “Ўзбекистон мустақилликка эришиш остонасида”, “Мамлакатни модернизация қилиш ва иқтисодий-иқтисодий барқарор ривожлантириш йўлида”, “Ватанимизнинг босқичма-босқич ва барқарор ривожланишини таъминлаш – бизнинг олий мақсадимиз”, “Демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини шакллантириш- мамлакатимиз тараққиётининг асосий мезонидир” ва бошқа асарларида жамият ривож ва таълим-тарбия масалаларининг ёритилиши.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Ўзбекистонни ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришнинг устувор йўналишларига бағишланган маърузаларида таълим ва кадрлар тайёрлаш тизимини модернизациялаш билан боғлиқ вазифаларнинг белгиланиши.

1.2. Таълим-тарбия жараёнларини ташкил этишнинг қонунчилик нормалари.

Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар тушунчаси ва турлари. Норматив-ҳуқуқий ҳужжатларнинг ишлаб чиқиш ва амалга киритиш тартиби. Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси. “Таълим тўғрисида”ги Қонун. Кадрлар тайёрлаш миллий дастури. Кадрлар тайёрлаш миллий дастурининг босқичлари ва асосий йўналишлари.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2011 йил 20 майдаги “Олий таълим муассасаларининг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш ва юқори малакали мутахассислар тайёрлаш сифатини тубдан яхшилаш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ–1533-сон Қарори, 2012 йил 24 июлдаги “Олий малакали илмий ва илмий-педагог кадрлар тайёрлаш ва аттестациядан ўтказиш тизимини янада такомиллаштириш тўғрисида”ги ПФ–4456-сон Фармони, 2015 йил 12 июндаги “Олий таълим муассасаларининг раҳбар ва педагог кадрларини қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПФ–4732-сон Фармони ва бошқалар.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1998 йил 5 январдаги “Узлуксиз таълим тизими учун давлат таълим стандартларини ишлаб

чиқиш ва жорий этиш тўғрисида”ги 5-сон Қарори, 1998 йил 5 январдаги “Ўзлуксиз таълим тизимини дарсликлар ва ўқув адабиётлари билан таъминлашни такомиллаштириш тўғрисида”ги 4-сон Қарори, 2001 йил 16 августдаги “Олий таълимнинг давлат таълим стандартларини тасдиқлаш тўғрисида”ги 343-сон Қарори, 2006 йил 10 февралдаги “Олий таълим муассасасига педагогларни танлов асосида ишга қабул қилиш тартиби тўғрисида”ги Низомни тасдиқлаш хусусидаги 20-сон Қарори, 2012 йил 26 сентябрдаги “Олий таълим муассасалари педагог кадрларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 278-сонли Қарори, 2015 йил 10 январдаги «Олий таълимнинг давлат таълим стандартларини тасдиқлаш тўғрисида» 2001 йил 16 августдаги 343-сон қарорига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш ҳақида” ги 3-сон Қарори ва бошқалар.

Давлат таълим стандартлари, ўқув режалари ва фан дастурлари тушунчаси ва уларга қўйиладиган талаблар. “Олий таълим муассасаларида талабалар билимини назорат қилиш ва баҳолашнинг рейтинг тизими тўғрисида”ги Низом. “Ўзбекистон Республикаси олий таълим муассасалари талабаларининг малакавий амалиёти тўғрисида” ги Низом. “Ўзбекистон Республикаси олий таълим муассасалари битирувчиларининг якуний давлат аттестацияси тўғрисида”ги Низом. Олий таълим муассасаларида мустақил таълимни ташкил этиш тартиби тўғрисида”ги Низом. “Магистратура тўғрисида”ги Низом. “Очиқ лекцияларни ташкил этиш ва ўтказиш тартиби тўғрисида” ги Низом ва бошқа меъёрий ҳужжатлар.

II. Илғор таълим технологиялари ва педагогик маҳорат.

2.1. Инновацион таълим технологиялари.

Олий таълим тизимини модернизациялашнинг устувор йўналишлари. Инновацион таълим технологияларининг моҳияти, турлари ва назарий асослари, инновацион жараёнларнинг кечиш босқичлари. Педагогик технологиянинг таснифи, қонуниятлари, тамойиллари ва мезонлари.

Олий таълим муассасаларида ўқув жараёнини ташкил этишнинг инновацион шакл, метод ва воситалари. Таълим-тарбия жараёнини технологиялаштириш асослари. Очиқ маъруза, амалий машғулотларни лойиҳалаштириш, ташкил этиш.

Шахсга йўналтирилган таълим технологияларининг мазмуни, йўналишлари. Таълим олувчиларнинг билиш фаоллигини фаоллаштириш ва жадаллаштириш асосидаги таълим технологиялари: амалий ўйинлар, муаммоли ўқитиш, табақалаштирилган ўқитиш ҳамда интерфаол таълим методларидан ўқув-тарбия жараёнида фойдаланиш. Ўқув лойиҳаларини ишлаб чиқиш, портфолиоларни шакллантириш ва амалиётга татбиқ этиш. Электрон ўқув модуллари. Силлабус, кейслар банкини яратишга қўйиладиган дидактик талаблар.

2.2. Педагогик компетентлик ва креативлик асослари.

Педагог касбий компетентлигининг тузилиши ва мазмуни. Педагогнинг психологик, методик, информацион, креатив, инновацион компетентлиги мазмун-моҳияти. Педагогик маҳорат асослари ва таркибий қисмлари. Ўқитувчининг коммуникатив компетентлиги, педагогик жараёнда мулоқот услубларини тўғри

танлаш ва улардан самарали фойдаланиш. Педагогик деонтология. Нутқ техникаси ва маданияти. Аудиторияда шахслараро муносабатларни самарали ташкил этиш ва гуруҳни оптимал бошқариш. Педагогик низоларни самарали ҳал этиш йўллари. Замонавий педагог имиджи ҳамда ўқитувчининг ўз-ўзини касбий ва шахсий такомиллаштириб бориши.

Креативлик-педагогик ижодкорликнинг асоси сифатида. Олий таълим педагог кадрларининг креатив потенциали тушунчаси ва моҳияти. Педагогларда креатив компетентликни шакллантиришнинг зарурий шарт-шароитлари, моделлари. Касбий фаолиятда позитив-фаол мотивация ва педагог кадрларнинг креатив потенциалини баҳолаш мезонлари. Таълимни ахборотлаштириш шартотида педагог кадрлар креатив имкониятларини баҳолаш мезони.

2.3.Замонавий таълим ва инновацион технологиялар бўйича илғор хорижий тажрибалар.

Ўқув жараёнини ташкил этиш ва унинг сифатини таъминлаш борасидаги илғор хорижий тажрибалар, замонавий ёндашувлар. Замонавий таълим ва инновацион технологиялар соҳасидаги илғор хорижий тажрибалар: модулли-кредит тизими, blended learning (аралаш ўқитиш), case study (кейс стади), масофали ўқитиш, маҳорат дарслари, вебинар, эвристик методлар ва бошқ. Замонавий таълимда тьюторлик, супервизорлик ва модераторлик фаолияти. Педагогик фасилитация-таълимда натижавийликни таъминлашдаги муҳим омил сифатида. Талабалар билимини баҳолашнинг ассесмент технологиялари.

III. Таълим жараёнида ахборот-коммуникация технологияларини қўллаш.

3.1. Таълимда мультимедиа тизимлари ва масофавий ўқитиш методлари.

Мультимедианинг компонентлари. Мультимедианинг бажарилиш шартлари. Мультимедианинг дастурий таъминоти. Мультимедиа компонентларини солиштириш. Сақловчи технологиялар. CD-ROM, CD, DVD, HD DVD, Blu-ray. Мультимедиа файл форматлари. Мультимедиа плеерлари. Мультимедианинг қўлланилиши. Видео конференция. Медиа соҳалари. Рақамли аудио. Аудио файллар. Самплинг методи. Файлларни сақлаш усули. Аудио ва видеони таҳрирлаш. Мультимедиали электрон нашрлар (ўқув фильмлари, электрон дарсликлар).

Электрон таълим ресурслари ҳақида тушунча. Масофавий ўқитишда электрон таълим ресурсларини яратиш тамойиллари. Мультимедиали маърузалар категориялари, Муаллифлик дастурий таъминотларидан фойдаланган ҳолда электрон таълим ресурсларини яратиш.

Масофали ўқитишнинг назарий ва дидактик асослари. Масофавий таълимни ташкил қилиш усуллари. Масофавий таълим жараёнини амалга ошириш босқичлари. Таълимда эркин ва очиқ кодли дастурий таъминотлар таҳлили. LMS тизимларининг асосий функциялари.

Moodle тизимида ўқув жараёнини, жорий, оралик ва якуний назорат турларини ташкиллаштириш. Moodle тизимида ўқув контентларни шакллантириш ва бошқариш.

Оммавий on-line очик курслар (Soursera, edX, Khan akademiyasi, MIT Open Course Ware).

3.2. Электрон педагогика ва педагогнинг шахсий, касбий ахборот майдонини лойиҳалаш.

Педагогик жараёнда ахборот-коммуникация ва интерактив технологияларидан фойдаланиш. Таълимий Интернет ресурслари ва улардан ўқув жараёнида фойдаланиш. Интернет тармоғининг асосий хизматлари. Ziyonet.uz. ва бошқа таълим порталлари ресурслари билан ишлаш. Интернет тармоғида педагогларнинг, талабаларнинг электрон мулоқот муҳитида жамоа бўлиб ишлаш шакллари. Блог, форум ва тематик чатларни ташкил этиш усуллари. Педагогларнинг тармоқдаги ҳамкорлиги.

Педагогнинг шахсий, касбий ахборот майдонини ташкил этиш. Электрон портфолио тушунчаси, таркиби, мазмуни ва имкониятлари. Ахборот технологиялари воситасида педагогнинг электрон портфолиосини шакллантириш. Электрон ахборот-таълим муҳитида педагогик жараёни лойиҳалаштириш.

Педагогик фаолиятда амалий дастурий воситалардан фойдаланиш, амалий дастурий воситалар ёрдамида электрон дарсликлар, тренажерлар, виртуал лаборатория машғулотларини яратиш усуллари. Офис дастурларида электрон ўқув-методик материалларини яратиш усуллари (Microsoft Word, Excel, Power Point ва б.). Web 2.0/3.0 технологиялари ва уларнинг ёрдамида электрон дидактик материалларни яратиш ва ўқув-тарбия жараёнида қўллаш.

Педагогик фаолиятда амалий дастурий воситалар ҳимоясини таъминлаш. Аутентификациялаш ёрдамида ҳимоялаш. Ҳимоялаш воситалари.

IV. Амалий хорижий тил.

4.1. Интеграллашган тил кўникмалари.

А) Тўрт хил тил кўникмаларини интеграллашган ҳолда ўзлаштириш: тил кўникмаларини яъни сўзлашиш, тинглаб тушуниш, ўқиш ва ёзиш амалиётларини уйғунликда ривожлантириш орқали унинг чет тили малакасини умумевропа стандартининг B2 дан C2 даражасига етказиш. Кундалик ва ижтимоий ҳаётга оид мавзулар, шахсий маълумот, автобиография, оила ҳақида маълумот, бўш вақтни ўтказиш, тақвим, об-ҳаво, касблар, спорт, яшаш жойи, шаҳарлар ва мамлакатлар, кийим-кечак ва кийиниш одоби, саломатлик, транспорт, таълим соҳаси, турли касблар, кундалик ҳаётдаги воқеа ва ходисаларнинг қисқа тасвири, қизиқишлари, овқатланиш, инсоннинг характери ва фазилатларини тасвирлаш, санъат турлари, уй анжомлари, саёҳат ва туризм, бизнес, китоб, кино ва теледастурлар турлари ва уларнинг сифати, турли мамлакатлардаги сиёсий тизим, Ўзбекистон Республикасида таълим тизими, олий ўқув юрти, атроф-муҳитни муҳофаза қилиш, Ўзбекистон Республикасининг ташқи иқтисодий алоқалари, инсонлар ўртасидаги муносабатлар, хизмат кўрсатиш, ижтимоий масалалар, жумладан ёшлар тарбияси, турли касалликлар ва уларнинг симптомлари, ихтисослигига оид мавзулар, касби билан боғлиқ долзарб масалалар ва ҳ.к.

Б) Тўрт хил тил кўникмаларини интеграллашган ҳолда ўқитиш: ўқиш, тинглаб тушуниш кўникмаларини ривожлантиришда 3 та босқичнинг аҳамияти. Турли хил интерфаол методларга асосланган коммуникатив вазифалар. Ёзма нутқни бошқа тил кўникмалари билан уйғунликда ривожлантиришнинг асосий омиллари ва

шартлари. Тил кўникмаларини ривожлантириш жараёнида муаммоаларни аниқлаш ва уларни тузатиш. Интеграллашган тил кўникмаларини ривожлантиришда лойиҳага асосланган усулнинг аҳамияти. Лойиҳа ишини ташкил этиш ва баҳолаш усуллари. Интеллектуал салоҳият ва танқидий фикрлашни ривожлантиришга қаратилган топшириқлар.

Қайта тайёрлаш ва малака ошириш тингловчилари курс давомида турли соҳаларда далилларга асосланган мураккаб бўлмаган матнларни ўқиб тўлиқ тушуна олиш, кундалик ва йўналиш соҳасига оид Интернет сайтларидан тегишли маълумотларни топиш ва тушуниш, рисоалар, рекламалар, газета эълонларидан мутахассисликка оид маълумотларни топиш, ОАВ матнларининг ўқиб асосий мазмунини тушуниш. Улар тинглаб тушуниш, гапириш, ўқиш кўникмаларига ёзиш тил кўникмасини интеграллаштирган ҳолда ўз суҳбатдошига хат ва хабарлар ёзиш, анкетани турли шахсий маълумотлар билан тўлдириш, шахсий ҳамда касб-ҳунарга оид контекстларда қайдлар ва хабарлар ёзиш, соҳага оид ҳисоботлар ёзиш, ариза, резюме ва йўлланма хатлар ёзиш.

4.2. Дискурс таҳлил ва таржима.

Дискурс ва уларнинг таржимадаги ўзига хос хусусиятлари. Таржима турлари. Синхрон таржима, кетма-кет таржиманинг ривожланиши. Визуал таржима, бадий таржима, терминологик таржима. Таржима адекватлиги. Асл нусханинг таржимада ўз аксини топиш йўллари. Бадий адабиёт, техникага оид текстлар, оғзаки билан ёзма нутқ ўртасидаги фарқлар шу каби масалалар билан шуғулланади.

V. Тизимли таҳлил ва қарор қабул қилиш асослари

5.1. Тизимли таҳлил асослари.

Тизимли таҳлил ҳақидаги асосий тушунча ва тамойиллар. Тизимнинг хусусияти ва тузилмаси. Тизимли таҳлил методологияси. Тизимли таҳлилнинг йўналишлари. Тизимли таҳлилнинг шаклланиш ва ривожланиш босқичлари. Тизимли услуб ва тизимли ёндашув. Аналитик тадқиқотлар асосида тизимли таҳлилни ташкил этиш. Аналитик методлар ёрдамида қарорлар қабул қилиш. Тизимли таҳлилда миқдорий ва сифат ёндашуви. Педагогик вазиятларда қарор қабул қилиш усуллари. Талабалар индивидуал-психологик ҳамда креатив ривожланиш даражаларининг тизимли таҳлили.

5.2. Олий таълим жараёнини бошқаришда қарор қабул қилиш технологиялари.

Комплекс қарорлар чиқаришда тизимли таҳлил хусусиятлари. Қарорлар қабул қилишнинг асосий қоидалари ва таснифи. Қарор қабул қилиш даражалари. Қарор қабул қилиш босқичлари. Қарор қабул қилиш психологик жараён сифатида. Ўқув жараёнини бошқаришда қарор қабул қилиш технологиялари. Турли омиллар асосида қарор қабул қилишнинг методологик жиҳатлари. Қарор қабул қилишда моделлаштириш усуллари. Олий таълим жараёнини бошқаришда қарорлар қабул қилиш тажрибаси. Тизимли таҳлил ва қарор қабул қилишнинг ахборот таъминоти.

VI. Махсус фанлар.

6.1. Таржимашуносликнинг долзарб муаммолари.

Таржимашуносликнинг долзарб муаммолари. Эквивалент ва адекватлик муаммолари. Таржима усуллари. Таржима методлари. Ўзбек тилидан бошқа тилларга таржима қилишдаги лексик, грамматик, стилистик ва фразеологик муаммолар. Бадиий таржима ва оғзаки таржима ўртасидаги фарқлар. Таржимадаги грамматик, лексик трансформациялар. Таржимонликда интерференция ходисаси. Сўз таржимасининг иш материали. Таржима жараён ва фаолият маҳсулидир. Таржимада грамматик мувофиқлик. Таржимадаги грамматик қийинчиликлар. Европа ва Шарқ халқлари намоёндаларининг таржимачиликка қўшган ҳиссалари. Таржиманинг ривожланишида сўзма-сўз таржима ва эркин таржиманинг роли.

6.2. Амалий таржима.

Таржимашуносликнинг нуқтаи назаридан асос ва таржима тилларининг ўзаро нисбати, тилда универсаллик ва миллийлик. Тиллараро ассиметрия ва у келтириб чиқарадиган муаммолар. Турли хил ўзлаштирмалар, уларнинг таржимон томонидан қийинчиликларни ечиш жараёнида пайдо бўлиши. Таржимашуносликнинг сохта дўстлари, услубий хулосалари. Турли хусусиятли услубларга хос матнларни таржима қилишнинг ўзига хослиги, хусусиятли услуб тушунчаси. Публицистик услубнинг ўзига хос хусусиятлари. Публицистик матнларнинг миллий ўзига хослиги ва у юзага келтирадиган таржима муаммолари. Тилшуносликда трансформация тушунчаси, унинг таржимон фаолиятида қўлланиши. Асосий тил доирасидаги трансформациялар, уларнинг сабаблари ва олдиндан тахмин қилиниши мумкинлиги. Таржима тили доирасидаги трансформациялар, уларнинг сабаблари ва олдиндан тахмин қилиниши мумкинлиги. Таржимада трансформацияларнинг турлари. Қўшиш, тушириб қолдириш, алмаштириш ходисалари.

6.3. Таржима ва маданият.

Таржима ва маданият. Таржимон маданияти ва унинг асосий тамойиллари. Сўзлашиш, билим маданияти, таржима ҳақида олимларнинг фикрлари, таржимоннинг асосий вазифалари, таржимонлар маърифат тарқатувчилардир. Таржимада маданиятга оид муаммолар. Таржимон услуги, шеъриятда таржимоннинг услуги, таржимон услубининг хусусиятлари, сўзлашув маданияти, билим маданияти, урф-одатларнинг маданиятга таъсири, таржимон фазилати. Таржимада маданий мослашиш ҳолатлари. Фикрнинг моҳиятини бошқа тил воситалари билан етказиш мумкинлиги тўғрисидаги масаланинг қўйилиши. В.Фон Гумбольт ва унинг издошлари ғоялари. Э.Сейпер ва Б.Уорф гипотезаси. Лингвокультурология. Европа таржимонлик ривожига, қадимий кўлёмаларнинг икки тиллиги. Роман истилоси ва унинг маданиятлар ва таржимашунослик ривожига таъсири. Цицерон ва унинг шогирдларининг таржимонлик фаолиятлари.

VII. Педагогик амалиёт.

Қайта тайёрлаш ва малака ошириш курсларида педагогик амалиёт очик маърузалар ва амалий машғулотлар ўтказиш, ўтилган дарсларнинг муҳокама қилиниши ва танқидий таҳлил этилишига асосланган ҳолда амалга оширилади.

Педагогик амалиёт қайта тайёрлаш ва малака ошириш йўналишлари ва мутахассисликларининг ўзига хослигидан келиб чиққан ҳолда олий таълим муассасаларининг тегишли профиль кафедраларида ташкил этилади.

Амалий машғулотларни ташкил этиш бўйича кўрсатма ва тавсиялар.

Амалий машғулотларда тингловчилар ўқув модуллари доирасидаги ижодий топшириқлар, кейслар, ўқув лойиҳалари, технологик жараёнлар билан боғлиқ вазиятли масалалар асосида амалий ишларни бажарадилар.

Амалий машғулотлар замонавий таълим услублари ва инновацион технологияларга асосланган ҳолда ўтказилади. Бундан ташқари, мустақил ҳолда ўқув ва илмий адабиётлардан, электрон ресурслардан, тарқатма материаллардан фойдаланиш тавсия этилади.

Мустақил соатларни ташкил этишнинг шакли ва мазмуни.

Мустақил таълим тегишли ўқув модули бўйича ишлаб чиқилган топшириқлар асосида ташкил этилади ва унинг натижасида тингловчилар битирув иши (лойиҳа иши) ни тайёрлайди.

Битирув иши (лойиҳа иши) доирасида ҳар бир тингловчи ўзи дарс бераётган фани бўйича электрон ўқув модулларининг тақдимотини тайёрлайди.

Электрон ўқув модулларининг тақдимоти қуйидаги таркибий қисмлардан иборат бўлади:

Силлабус;

Кейслар банки;

Мавзулар бўйича тақдимотлар;

Бошқа материаллар (фанни ўзлаштиришга ёрдам берувчи қўшимча материаллар: электрон таълим ресурслари, маъруза матни, глоссарий, тест, кроссворд ва бошқ.)

Электрон ўқув модулларини тайёрлашда қуйидагиларга алоҳида эътибор берилади:

- тавсия қилинган адабиётларни ўрганиш ва таҳлил этиш;
- соҳа тараққиётининг устивор йўналишлари ва вазифаларини ёритиш;
- мутахассислик фанларидаги инновациялардан ҳамда илғор хорижий тажрибалардан фойдаланиш.

Шунингдек, мустақил таълим жараёнида тингловчи касбий фаолияти натижаларини ва талабалар учун яратилган ўқув-методик ресурсларини “Электрон портфолио” тизимига киритиб бориши лозим.

Дастурнинг ахборот-методик таъминоти.

Модулларни ўқитиш жараёнида ишлаб чиқилган ўқув-методик материаллар, тегишли соҳа бўйича илмий журналлар, Интернет ресурслари, мультимедиа маҳсулотлари ва бошқа электрон ва қоғоз вариантдаги манбаалардан фойдаланилади.

Адабиётлар

I. Ўзбекистон Республикаси Президентининг асарлари:

1. И.А.Каримов. Озод ва обод Ватан эркин ва фаровон ҳаёт пировард мақсадимиз, 8-жилд. – Т.: Ўзбекистон, 2000.
2. И.А.Каримов. Ватан равнақи учун ҳар биримиз маъсулмиз, 9-жилд. – Т.: Ўзбекистон, 2001.
3. И.А.Каримов. Юксак маънавият – енгилмас куч. Т.: «Маънавият». –Т.: 2008.-176 б.
4. И.А.Каримов. Ўзбекистон мустақилликка эришиш остонасида. Т.: “Ўзбекистон”. –Т.: 2011.-440 б.

II. Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар

1. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси. – Т.: Ўзбекистон, 2014.-34 бет.
2. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2011 йил 20 майдаги “Олий таълим муассасаларининг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш ва юқори малакали мутахассислар тайёрлаш сифатини тубдан яхшилиш чора-тадбирлари тўғрисидаги” ПҚ-1533-сон Қарори.
3. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2015 йил 12 июндаги “Олий таълим муассасаларининг раҳбар ва педагог кадрларини қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида” ги ПФ-4732-сон Фармони.
4. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2006 йил 16-февралдаги “Педагог кадрларни қайта тайёрлаш ва уларни малакасини ошириш тизимини янада такомиллаштириш тўғрисида”ги 25-сонли Қарори.
5. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2012 йил 26 сентябрдаги “Олий таълим муассасалари педагог кадрларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 278-сонли Қарори.
6. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2012 йил 10 декабрдаги “Чет тилларни ўрганиш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-1875-сон Қарори.

III. Махсус адабиётлар

1. Азизходжаева Н.Н. Педагогик технологиялар ва педагогик маҳорат. – Т.: Молия, 2003. – 192 б.
2. Арипов М. Интернет ва электрон почта асослари.- Т.; 2000. – 218 б.
3. Баркалов С.А. Системный анализ и принятие решений.– Воронеж: НПП ВГУ,2010. 662с.
4. DUET-Development of Uzbekistan English Teachers*- 2-том. CD ва DVD материаллари, Тошкент.: 2008.
5. Michael McCarthy “English Vocabulary in use”.Cambridge University Press, 1999, Presented by British Council.

6. Исмаилов А.А, Жалалов Ж.Ж, Саттаров Т.К, Ибрагимходжаев И.И. Инглиз тили амалий курсидан ўқув-услубий мажмуа. Basic User/ Breakthrough Level A1/-Т.: 2011. – 182 б.
7. Ишмухамедов Р., Абдуқодиров А., Пардаев А. Таълимда инновацион технологиялар (таълим муассасалари педагог-ўқитувчилари учун амалий тавсиялар). – Т.: “Истеъдод” жамғармаси, 2008. – 180 б.
8. Ишмухамедов Р., Абдуқодиров А., Пардаев А. Тарибда инновацион технологиялар (таълим муассасалари педагог-ўқитувчилари учун амалий тавсиялар). – Т.: “Истеъдод” жамғармаси, 2009. – 160 б.
9. Норенков И.П., Зимин А.М. Информационные технологии в образовании. Учебное пособие. М.: Изд. МГТУ им. Н.Баумана.2002.-336с.
10. Симонович СВ., Евсеев Г.А., Мураховский В.И. WINDOWS: лаборатория мастера: Практическое руководство по эффективным приемам работы с компьютером - М.: АСТ-ПРЕСС: Информком-Пресс, 2000. - 656 с.
11. Спицнадель В.Н. Основы системного анализа. Учебное пособие.– Санкт-Петербург: Издательский дом «Бизнес-пресса», 2000.–17с.
12. Зеер Э.Ф., Шахматова Н. Личностью ориентированные технологии профессионального развития специалиста. – Екатеринбург, 1999. – 244 с.
13. Саттаров Э., Алимов Х. Бошқарув мулоқоти. – Т.: “Академия”, 2003. – 70 б.
14. Маҳмудов И.И. Бошқарув психологияси. – Т.: 2006. – 230 б.
15. Маҳмудов И.И. Бошқарув профессионализми: психологик таҳлил. – Т.: “Академия”, 2011. – 154 б.
16. Брандес, М.П.В.И. Провоторов Предпереводческий анализ текста, -М., 2003
17. И.Ғафуров, О.Мўминов, Н.Қамбаров. Таржима назарияси.- Тошкент, 2012.
18. Muminov O. F Guide to Simultaneous Translation.-Т., “Ахмедов” хусусий корхонаси, -Тошкент, 2005.- 92 б.
19. Muminov O., Sunnatov O. History of Translation. – Т., 2006.-112 б.
20. Muminov O., Kuldashev A., Hoshimov U. English for translations. Tashkent – 2005.-96 б.
21. Комиссаров В.Н. Современное переводоведению - М.: 2004.-253 с.
22. Мусаев Қ. Таржима назарияси – Т.: - 2003.-211 б.
23. Саломов Ғ.Таржима назарияси асослари.-Т.:-1983.- 153 б.
24. Ғофуров И. Таржима назарияси ва таржимонлик мутахассислигига кириш. – Т., 2007 (маърузалар матни, қўлёзма).
25. Жаҳон адабиёти журнали. 2000-2012 йилдаги сонлари.

IV. Электрон таълим ресурслари

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг Матбуот маркази сайти: www.press-service.uz
2. Ўзбекистон Республикаси Давлат Ҳокимияти портали: www.gov.uz
3. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari izohli lug'ati, 2004, UNDP DDI:

- Programme www.lugat.uz, www.glossaiy.uz
4. Ўзбек интернет ресурсларининг каталоги: www.uz
  5. Infocom.uz электрон журнали: www.infocom.uz
  6. <http://www.bank.uz/uz/publisIVdoc/>
  7. www.press-uz.info
  8. www.edu.uz
  9. www.ziyonet.uz
  10. www.edu.uz
  11. www.paxta.uz
  12. www.pedagog.uz
  13. www.Ziyonet.uz
  14. www.edu.uz Ўзбекистон Республикаси Президентининг Матбуот
маркази сайти: www.press-service.uz
  15. www.Ziyonet.uz
  16. www.edu.uz
  17. Infocom.uz электрон журнали: www.infocom.uz
  18. <http://learnenglishkids.britishcouncil.org/en/>
  19. <http://learnenglishteens.britishcouncil.org/>

